

THOMAS ROBERT MALTHUS, AUTOR POPULAČNÍ DOKTRÍNY (1766-1834)

- 1784: Jesus College v Cambridge,
- 1788: reverend anglikánské církve,
- 1793: člen Jesus College a vikář v Okewoodu,
- 1805: profesor historie, politiky, obchodu a financí na New East India College,
- první akademický profesor,
- 1805: spor s Davidem Ricardem,
- podílel též na založení Klubu politické ekonomie (1821) a Londýnské statistické společnosti (1834).

THOMAS ROBERT MALTHUS, AUTOR POPULAČNÍ DOKTRÍNY (1766-1834)

- **populační doktrína:** růst lidnatosti > pokles životní úrovně,
- **kontroverzní názory:** metodologie x teoretické otázky x politické záležitosti,
- nejvýznamnější díla: „Esej o principu populace“ (1798 a dalších pět vydání) a „Princip politické ekonomie“ (1820),
- **odezva** na myšlenky markýze de Condorcet (1745-1794), Roberta Owena (1771-1858) a Williama Godwina (1756-1836),
- **cíl:** vyvrátit jejich názory,
- chudoba a bída jsou údělem většiny lidí,
- **příčiny chudoby:**
  - neovládnutelná žádost sexuální rozkoše,
  - pokles výnosů v zemědělství.

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ

„ESEJ O PRINCIPU POPULACE“ A JEJÍ HLAVNÍ MYŠLENKY

- geometrická x aritmetická řada > **hladovění**,
- pozitivní a preventivní kontrola růstu populace,
- nemůže dojít k zlepšení ekonomického blahobytu,
- **bojoval proti**: rovnějšímu rozdělení majetku a sociálním reformám,
- **odpůrce**: podpory chudých a charity,
- neomalthusiánci a vládní pomoc,

DALŠÍ VÝZNAMNÁ DÍLA THOMASE MALTHUSE

- „*Zjišťování příčin současných vysokých cen potravin*“ (1800): podpora chudých a cena obilí,
- „*Esej o rentách*“:
  - **zisk**: odměna kapitalisty za jeho roli při výrobě zboží,
  - **teorie diferenciální renty**: renta a prosperita,
  - deprese x přesycení,
- „*Principy politické ekonomie*“: hospodářská deprese a schopnost investovat,
- změna **distribuce příjmů**: kapitalisté x vlastníci půdy,
- podporoval **obilné zákony** (1815-1846).

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ

JEAN-BAPTISTE SAY (1767-1832), TVŮRCE ZÁKONA TRHU

- studoval v Anglii,
- 1793-1799: novinář a redaktor „La Décade“,
- 1799-1806: člen „Tribunálu“,
- 1803: první vydání „Pojednání o politické ekonomii“,
- 1806: založil přádelnu bavlny,
- 1813: druhé vydání „Pojednání“,
- 1817: profesor ekonomie průmyslu na Conservatoire National des Art et Métiers,
- 1830: profesor politické ekonomie na Collège de France v Paříži.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**

JEAN-BAPTISTE SAY (1767-1832), TVŮRCE ZÁKONA TRHU

- rozdělil Smithovo dílo na:
  - *teorii výroby,*
  - *teorii rozdělování*
  - a *teorii spotřeby,*
- zavedl do ekonomie pojem *podnikatel,*
- autor *teorie výrobních činitelů,*
- nejvýznamnější myšlenka: *zákon trhů,*
- dílo: „*Pojednání o politické ekonomii*“ (1803 a 1880) a „*Úplný kurz politické ekonomie*“ (1828-1829).

JEAN-BAPTISTE SAY (1767-1832), TVŮRCE ZÁKONA TRHU

- hodnota zboží a **užitečnost**,
- **zdroj hodnoty**: půda, práce a kapitál,
- předchůdce teorie rozdělování,
- nákladové položky = důchod,
- pokud produkt = důchod, pak celková nabídka = celková poptávka,
- **Sayův zákon trhů**,
- hospodářské deprese a **strukturální poruchy**.

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ

JEAN-BAPTISTE SAY (1767-1832), TVŮRCE ZÁKONA TRHU

- za dovoz zboží se platí domácím zbožím,
- zastánce *svobody obchodu*,
- peníze: prostředník směny,
- peníze podléhají zkáze,
- neutralita peněz,
- Sayův zákon trhu:
  - odstranil obavy z průmyslového rozvoje,
  - vedl k podcenění hospodářských krizí.

DAVID RICARDO (1772-1823), VÝZNAMNÝ PŘEDSTAVITEL KLASICKÉ EKONOMIE

- 1786: otcova makléřská firma,
- přestoupil na křesťanství,
- vlastní makléřská firma,
- 1798: finanční nezávislost,
- 1799: čte Adama Smitha,
- James Mill, Jeremy Bentham, Thomas Robert Malthus,
- 1819: Dolní sněmovna parlamentu.

DAVID RICARDO (1772-1823), VÝZNAMNÝ PŘEDSTAVITEL KLASICKÉ EKONOMIE

- otázky: distribuce příjmu a hospodářský růst,
- jak se dělí výnos ekonomiky na rentu, mzdy a zisky?
- jaké mechanismy vedou k hospodářskému růstu a poklesu?
- zastánce volného obchodu,
- brzda: slábnoucí výnosy zemědělství,
- **teorie komparativních výhod**,
- **osvětli!** proces distribuce národních příjmů mezi mzdy, zisky a rentu, jak se mění rozdělování příjmů v průběhu času a jaké jsou důsledky změn distribuce příjmů pro Anglii,
- tvůrce **pracovní teorie hodnoty**,
- dílo: „**Zásady politické ekonomie a zdanění**“ (1817) a „**David Ricardo: Práce a korespondence**“ (1951-1973).

DAVID RICARDO (1772-1823), VÝZNAMNÝ PŘEDSTAVITEL KLASICKÉ EKONOMIE

- absolutní x komparativní výhody > **specializace**,
- výroba piva a borovičky v Česku a na Slovensku:
  - **Česko:** dělník vyrobí za rok 300 litrů piva a 200 litrů borovičky,
  - **Slovensko:** dělník vyrobí za rok 100 litrů piva a 100 litrů borovičky,
  - **celková produkce:** 250.000 litrů piva a 200.000 litrů borovičky,
  - **specializace:** Česko – pivo x Slovensko – borovička,
  - **celková produkce:** 300.000 litrů piva a 200.000 litrů borovičky,
  - **směnný poměr:** (1;1,5) litru piva za litr borovičky.

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ

DAVID RICARDO (1772-1823), VÝZNAMNÝ PŘEDSTAVITEL KLASICKÉ EKONOMIE

- teorie rozdělování: *teorie renty*, *teorie mezd* a *teorie zisků*,
- *teorie renty*: rozšiřování zemědělské půdy > růst renty (Malthusův přístup),
- *teorie mezd*: růst životní úrovně > růst minimálních mezd,
- *teorie zisků*: zisk jsou ve všech odvětvích shodné,
- *teorie rozdělování*: růst mezd a rent zastaví hospodářský růst a povede ke stagnaci,
- jak čelit hospodářské krizi?
- nutné následující změny:
  - *zrušení obilných zákonů*: obilné zákony vedou k vysokým cenám potravin a snižují zisky kapitalistů,
  - *zabezpečit větší akumulaci kapitálu*: větší vybavenost značí větší produktivitu půdy.

DAVID RICARDO (1772-1823), VÝZNAMNÝ PŘEDSTAVITEL KLASICKÉ EKONOMIE

- „*Zásady politické ekonomie a zdanění*“ (3. vydání): zavádění nových strojů > pokles poptávky po práci,
- názory *Johna Bartona (1789-1852)*: „Pozorování okolností, které ovlivňují podmínky dělnické třídy“ (1817),
- *teorie hodnoty*: dostupnost zboží a množství práce
- přímá x nepřímá práce,
- *zrušení obilných zákonů*: obilné zákony vedou k vysokým cenám potravin a snižují zisky kapitalistů,
- produkuje-li borovičku s dvojnásobkem práce, pak bude dvakrát dražší,
- nebyl zastáncem teorie hodnoty celkové práce,
- příčiny cenových rozdílů: *úrok za dřívější práci*.

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ